

Posudek oponenta práce

na diplomovou práci Tomáše Černého s názvem "Právo na odpor"

Autor si pro svoji diplomovou práci vybral inspirativní téma práva na odpor. Začíná stručným nastíněním historie vývoje tohoto pojmu a jeho základními prvky, podrobně rozebírá článek č. 23 Listiny základních práv a svobod, která právo na odpor zakotvuje v českém právním řádu, a zamýšlí se i nad konkrétními situacemi, kdy by mohl být tento článek prakticky využit. Do práce velmi vhodně zařazuje i širší souvislosti celého konceptu práva na odpor – vlivy globalizace, demokratizace, strašení krizemi, proměny lidu a otázku masovosti i legitimity použití násilí.

Jedná se bezesporu o výtečnou práci. Autor zdaleka překračuje školní zpracování zvoleného tématu, které by se nepochybně nabízelo. Na rozboru článku 23 Listiny oceňuji zejména dovednou práci s vybranými zdroji, kritické posuzování tvrzení jednotlivých autorů (bez ohledu na to, kolik titulů mají před či za jménem) a hledání smysluplného výkladu i mezi protirečícími si autoritami. Na celé práci pak vítám především její mezioborové zakotvení. Autor s lehkostí a zdánlivou samozřejmostí překračuje (jistěže neostré) hranice právního světa a přirozeně do své práce zapojuje i úvahy politologické a sociologické. Bohatý poznámkový aparát přitom prozrazuje, že se nejedná jen o autorovy osobní názory, ale že je zakládá na poctivém a promyšleném studium příslušné literatury. Má navíc dar (nebo se snad jedná o výsledek velkých bojů?) psát srozumitelně, čtivě, a přitom stručně.

Jedná se bez jakýchkoli pochyb o práci, která má být připuštěna k obhajobě. Nabízí se dokonce uvažovat o tom, že by autor svůj text v nějaké podobě publikoval (zejména asi ve zkráceném formátu v některém z právních časopisů). Pokud tedy není přesvědčen o tom, že vše podstatné už k právu na odpor napsal vedoucí vaší práce, se kterým ostatně v textu mnohokrát souhlasí.

Do diskuze v rámci obhajoby doporučuji následující otázky:

1. Současné znění článku 23 Listiny základních práv a svobod podrobujete značné (a jistě že i oprávněné) kritice. V závěru pak píšete o tom, že by bylo vhodné článek novelizovat a přeformulovat. V práci jste ovšem žádnou novou formulaci nenavrhnul (což je vyloženě škoda). Mohl byste ji představit u obhajoby?
2. Na str. 14 píšete o „Radbruchově mýtu“ a o tom, že praktické soudní rozhodování Spolkového ústavního soudu nemůžeme označit za pozitivistické. Mohl byste blíže vysvětlit, co tím myslíte a o jaké argumenty své tvrzení opíráte?
3. Tvrdíte, že přílišný úspěch politiky a sociálního státu podkopává tradiční občanské společnosti tím, že rozkládá tradiční organizaci (středních) vrstev společnosti. Logicky to spojujete i s vyšší (a dříve nevídanou) sociální mobilitou (str. 48-49). Je ale špatně, že svoji identitu již tolik nezakládáme na tradičních institucích (které jsme si nevybírali – záleželo na to, kam jsme se narodili)? Máme bojovat za jejich zachování, nebo hledat zakotvení svých identit jinde? A kde?
4. Na str. 78 tvrdíte, že nemáte obavu, že by se našli lidé ochotni bránit svoji zemi – a to i s nasazením vlastních životů. Na čem zakládáte (navzdory zmíněné skepsi) svůj optimismus?

V Praze dne 16. ledna 2014

JUDr. Mgr. Michal Urban, Ph.D.